

Стаття надійшла до редакції 28.05.2023 р.

Перевірено на плагіат 02.09.2023 р.

унікальність – 99.05%

<https://doi.org/10.17721/StudLing2023.22.23-33>

УДК 811.111

ТРАНСФОРМАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ КОНЦЕПТУАЛІСТИКИ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ США (2017-2021)

Юрій Олександрович Білокобильський, belocobilskiygeorge156@gmail.com

аспірант,

Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов

Національної академії наук України

Статтю присвячено дослідженню трансформацій гендерної концептуалістики в політичному дискурсі США з 2017 по 2021 роки.

Протягом останніх років, в Сполучених Штатах Америки відбулись чисельні широкомасштабні протести, наприклад #MeToo, спрямовані на захист різного роду меншин, в тому числі сексуальних. Вони спричинили хвилю змін, пов'язаних зі зменшенням толерування порушення прав незахищених верст населення, що відбилося на мовному вимірі суспільного буття взагалі та політичному дискурсі зокрема. Окремо слід виділити появу у цей же час рекомендацій ООН щодо використання більш інклюзивної мови у межах політичної комунікації. Ці рекомендації спиралися на небінарне розуміння гендеру, вперше пропонуючи використання гендерно-нейтральних термінів й уникання слів, що вказують на маскулінну приналежність (наприклад, *congressman* тощо). Більш толерантне відношення до сексуальних меншин, яке виражене через мовні засоби, потенційно призводить до трансформації англійської мови в контексті категорично бінарного розуміння гендеру й до змін у мовній картині світу носіїв англійської мови.

Мета статті – дослідити зміни гендерної складової у мові політичного дискурсу США, пов'язаної із впровадженням гендерно-інклюзивної мови, та її вплив на зміни у сучасній англійській мові. Для дослідження трансформацій гендерної концептуалістики у політичному дискурсі США, пропонується корпусний лінгвістичний аналіз мови Конгресу США. На основі використання двох мовних корпусів, а саме корпусу Google Books Ngram Viewer та Congressional Regional Corpus, у статті порівнюється частотність використання гендерно-маркованих слів, що вказують на приналежність до конкретної статі (наприклад,

congressman, spokesman тощо) із частотністю гендерно-нейтральних еквівалентів (representative, spokesperson тощо).

Порівняльний аналіз дозволяє зробити висновок про зміни в політичному дискурсі США, зокрема в його гендерній концептуалістиці: гендерна складова стає більш інклюзивною, поступово зникає розподілення особистостей на представників суто чоловічої або жіночої статі, а ставлення до осіб, які не ідентифікують себе як представники чоловічої або жіночої статі, стає відповідно більш толерантним

Ключові слова: *гендер, політичний дискурс, корпусний аналіз, інклюзивність, гендерно-інклюзивна мова, гендерна лінгвістика.*

TRANSFORMATIONS OF GENDER CONCEPTUALISATION IN THE POLITICAL DISCOURSE OF THE USA (2017-2021)

Yurii O. Bilokobylskyi, belocobilskiygeorge156@gmail.com

Ph.D student

*Research and Educational Center of Foreign Languages National Academy
of Sciences of Ukraine*

The current article studies transformations of gender conceptualization in the political discourse of the USA from 2017 to 2021.

In recent years, numerous large-scale protests in the United States of America, such as #MeToo, have affected political discourse, in particular in the United States. It should be noted that specific changes were also caused by the publication of UN recommendations on the use of more inclusive language in political communication, which did not rely on a binary understanding of gender, suggesting for the first time the use of gender-neutral terms and the avoidance of words that indicate masculinity (for example, congressman, etc.). These events lead to the transformation of the English language and weaken the binary understanding of gender, which can potentially affect the English speakers' language world model.

The article aims to investigate changes in the gender component in the language of USA political discourse associated with the introduction of gender-inclusive language and its impact on changes in the modern English language. To study the transformations of gender concept in the political discourse of the United States, a corpus linguistic analysis of the language of the United States Congress is proposed. Using two language corpora, namely the Google Books Ngram Viewer and the Congressional Regional Corpus, the article compares the frequency of use of gender marked words that are associated with a specific gender (e. g., congressman, spokesperson, etc.) with the frequency of their gender-neutral equivalents (representative, spokesperson, etc.). The

comparative analysis allows us to draw a conclusion about changes in the political discourse of the USA, in particular in its gender conceptualisation: the gender component is becoming more inclusive, the binary understanding of gender is becoming less unambiguous, and the attitude towards non-binary personalities is becoming more tolerant.

Key words: *gender, political discourse, corpus analysis, inclusiveness, gender inclusive language, gender linguistics, gender concepts.*

Як відомо, англійська мова має обмежену систему граматичного роду у порівнянні з іншими індоєвропейськими мовами. Наприклад, німецька мова, що належить, як і англійська, до однієї мовної групи за генеалогічною класифікацією, має різні форми іменників для позначення суб'єктів чоловічого і жіночого роду, а самі іменники маркуються за допомогою означених граматичних артиклів (наприклад, *ein / der Lehrer – eine / die Lehrerin*), натомість в англійській мові використовується лише одна універсальна форма (*teacher*). Однак при цьому в англійській мові присутні іменники, які традиційно асоціюються з чоловічим родом (наприклад, слово *mankind*, де *man* перекладається як *чоловік*).

Останнім часом, використання іменників чоловічого роду як загальних термінів для номінації представників конкретної сфери діяльності або навіть усього світу (наприклад, *mankind*) було піддано критиці через притаманну даній практиці гендерну упередженість і пов'язане із нею виключення жінок і небінарних особистостей (осіб, які не відносять себе до представників чоловічої або жіночої статі). У англійськомунічному політичному просторі пропонуються проекти, пов'язані зі створенням гендерно-інклюзивної мови у політичній комунікації. Наприклад, з метою забезпечення гендерної рівності, у 2018 році в ООН був представлений документ із рекомендаціями щодо використання гендерно-інклюзивної мови, в якому пропонується стратегія її реалізації (одна з них – використання гендерно-нейтральних слів та виразів – інклюзивної мови, наприклад, замість слова *congressman* використовувати слово *legislator* або *parliamentarian*) [Guide: Gender-Inclusive Communication 2018].

Постає питання: чи впливають зміни у політичній комунікації на повсякденне використання мови звичайними громадянами? Політична мова й політична комунікація є предметом дослідження у рамках різних гуманітарних дисциплін, виступаючи інтердисциплінарним предметом. У рамках лінгвістики вона вивчалася такими закордонними вченими, як

Дж. Батлер, Р. Водак, Т. ван Дейк, Н. Д. Таннен, Н. Ферклаф та ін. В українській лінгвістиці такі вчені, як І. Голубовська, Н. Петлюченко, Л. Славова, Д. Харитонова та ін. зробили вагомий внесок у вивчення політичної мови й мовної особистості, яка постає у сучасному політичному дискурсі.

Як зазначає І. Голубовська, політичний дискурс сьогодення, тісно взаємодіючи з дискурсом ЗМІ, розглядається у широкому значенні «політичного наративу», включаючи і первинний дискурс політиків, і вторинний дискурс суспільного реагування на певні політичні події [Голубовська 2021]. Політична мова використовується для формування і передачі повідомлень, ідеологій, аргументів та переконань, а також для маніпуляцій і впливу на громадську думку. Цей взаємозв'язок між політичним дискурсом і дискурсом ЗМІ має великий вплив на сприйняття політичних подій та формування громадської думки. Політичні лідери використовують різні мовні стратегії та прийоми, щоб вплинути на громадські настрої і отримати підтримку для своїх ідей і політичних програм. У свою чергу, громадськість реагує на політичні події та висловлює свою думку через ЗМІ, соціальні мережі та інші комунікаційні канали.

У даній статті ставиться за мету дослідити зміни гендерної складової у політичній мові США, що пов'язано із впровадженням гендерно-інклюзивної мови, та простежити їх вплив на зміни у сучасному американському варіанті англійської мови. Оскільки Сполучені Штати Америки є однією з найбільших англійськомовних країн за кількістю мовців (загальна кількість становить приблизно 239 млн. носіїв) зміни, які відбуваються у політичній мові США можуть потенційно впливати на зміни у комунікації багатьох інших носіїв англійської мови, а отже й зумовлювати зміни в мовній картині світу. На основі використання корпусного лінгвістичного аналізу планується виокремити кілька гендерно-маркованих слів-ключів, таких як *congressman*, *spokesman*, *Latinx*, *representative*, тощо і порівняти частотність їх використання протягом останніх років. Для аналізу планується взяти період з 2017 по 2021 роки, оскільки впродовж цього періоду у США відбулися важливі соціально-політичні події, такі, наприклад, як масовий рух #MeToo – масовий рух проти сексуального насильства і сексуальних домагань, який сприяв ширшим дискусіям про гендерну рівність та зацентрував важливість застосування більш інклюзивної мови.

Джерелом для даного дослідження послужили три мовні корпуси: Congressional Regional Corpus і мовний корпус Google Ngram, з яких було

взято дані за останні п'ять років, а саме в період з 2017 року по 2021 (останній рік оновлення даних корпусів). Сумарна кількість аналізованих слів становить близько 10 мільярдів.

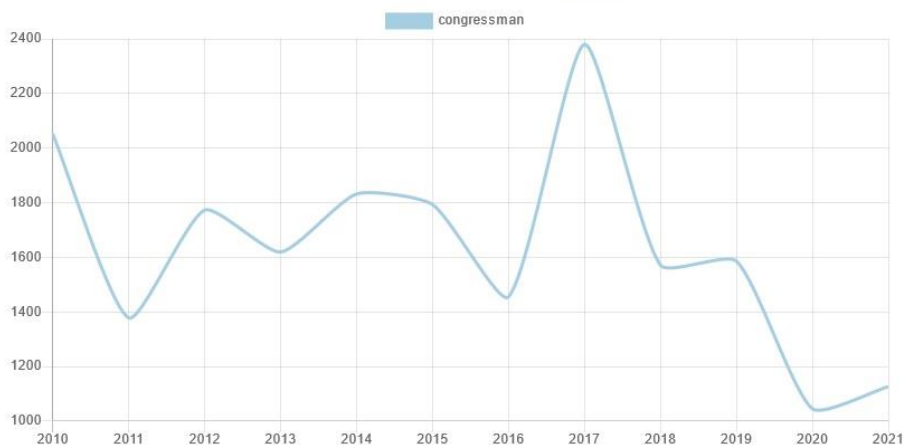
Як стверджує Дж. Батлер, гендер це «не фіксована категорія, а соціальний конструкт, який створюється та зміцнюється через виконання певних гендерних норм» [Butler 2011]. О. Пода розглядає поняття «гендер» як «міждисциплінарну інтригу», комплекс взаємозв'язаних факторів, подій і вчинків, які фокусуються на людині, зокрема її особистості [Пода 2008]. Тобто гендерна ідентичність може розглядатися як постійний процес узгодження дій індивіда із суспільними нормами, очікуваннями тощо. За Батлер, особи, які виконують перформативні акти (дії, що відповідають соціальним очікуванням стосовного представників певної статі) узгоджують їх з ustalеними гендерними нормами або кидають їм виклик, тим самим формуючи власну перформативну гендерну ідентичність – особистість, яка конструюється та виражається через певні соціальні дії, поведінку й культурні норми. У контексті змін у політичній комунікації, визнання перформативної гендерної ідентичності ставить під сумнів традиційні бінарні уявлення про гендер і сприяє більш інклюзивному розумінню гендерної різноманітності, що призводить до активізації дискусій про гендерну рівність, прав представників ЛГБТК+ (лесбійки, геї, бісексуали, трансгендери, квіри тощо) спільноти та протидії гендерній дискримінації.

Оскільки англійська мова спирається на бінарне розуміння гендеру, припускаючи лише дві категорії статі, а саме категорії чоловіка та жінки, існування та досвід індивідів, які позиціонують себе як небінарні особистості, трансгендери, або мають гендерну ідентичність, що виходить за межі традиційного чоловічо-жіночого спектру, значно обмежені. Бінарна мовна структура (мовна структура, яка розділяє поняття на дві різні та взаємовиключні категорії, а саме чоловічі та жіночі) також призводить до появи гендерних стереотипів, оскільки у мові ті чи інші якості чи ролі асоціюються з певним гендером. Як зазначає Р. Коннелл: «... Тема патріархальної ідеології полягає в тому, що чоловіки раціональні, а жінки емоційні ... це одна з провідних ідей у теорії статевих ролей у формі інструментальної / експресивної дихотомії, і вона також широко поширена в популярній культурі ...» [Connell 2005]. Тобто потенційно можна стверджувати, що бінарне розуміння гендеру в англійській мові в якомусь

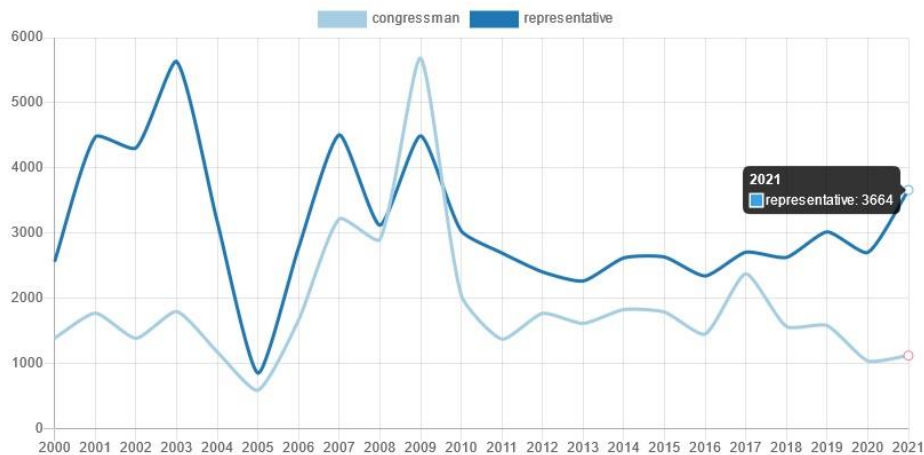
сенсі заохочує гендерну нерівність, обмежуючи вибір і можливості людей через їхню біологічну стать.

Гендерні стереотипи в англійській мові можна простежити в назвах деяких професій. Такі назви професій, як поліцейський (*policeman*), пожежник (*fireman*) або конгресмен (*congressman*) мають гендерно-специфічний підтекст, припускаючи, що ця роль переважно асоціюється з чоловіками, виключаючи при цьому жінок або небінарних особистостей. На це вказує морфема *man*, яка виступає у словах в ролі суфікса. Однак запровадження гендерно інклюзивної мови кидає виклик цим стереотипам, виступаючи за більш інклюзивні та нейтральні терміни.

З метою визначити зміни в мовленні англомовних політичних діячів після публікації рекомендацій щодо використання гендерно-інклюзивної мови, візьмемо слово *congressman*, яке зазвичай використовується в політичному дискурсі США для позначення члена Палати представників. При аналізі корпусу Google Books Ngram Viewer та Congressional Regional Corpus, можна побачити, що частотність використання слова *congressman* зменшилась протягом останніх років, а саме в період з 2017 по 2021 рік. При цьому, останній пік кількості використання даного слова припадає на 2017 рік, коли почався рух #MeToo, і за рік до опублікування рекомендацій ООН щодо використання гендерно-інклюзивної мови.

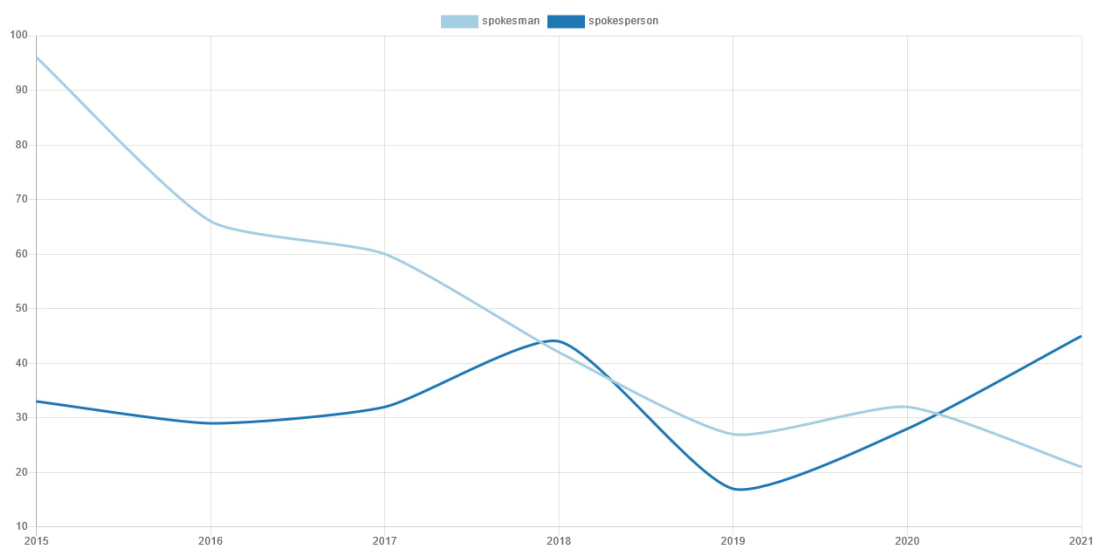

Якщо порівняти процент використання слова *congressman* зі словом *representative*, яке рекомендоване ООН як його гендерно-нейтральний еквівалент, можна побачити поступове зростання використання останнього протягом останніх років. Загальна кількість використання даного слова становить 3664 у 2021 році, проти 2711 у 2017 році. Для порівняння, слово *congressman* використовувалось 2380 під час засідань Конгресу США у 2017 році і 1126 разів у 2021 році.

Зменшення використання слова *congressman* протягом останніх років, а саме з 2017 по 2021 роки, підтверджує зміни в політичному дискурсі США в бік застосування більш гендерно-інклюзивної мови. Такі узуальні зміни, активізація використання гендерно-інклюзивних слів створюють виклик традиційним англійським граматичним і лексичним структурам, які відображали традиційні уявлення про бінарність статі, акцентуючи при цьому андрологічну її складову.

Зміни у мовленні в межах політичного дискурсу можна також простежити на прикладі слова *spokesman*. За рекомендаціями ООН, дане слово пропонувано замінювати гендерно-нейтральним еквівалентом *spokesperson*. Якщо подивитись на графік ngram мовного корпусу Congressional Regional Corpus, то можна побачити поступове зниження у використанні слова *spokesman* протягом останніх років, а також зростання у використанні слова *spokesperson*.

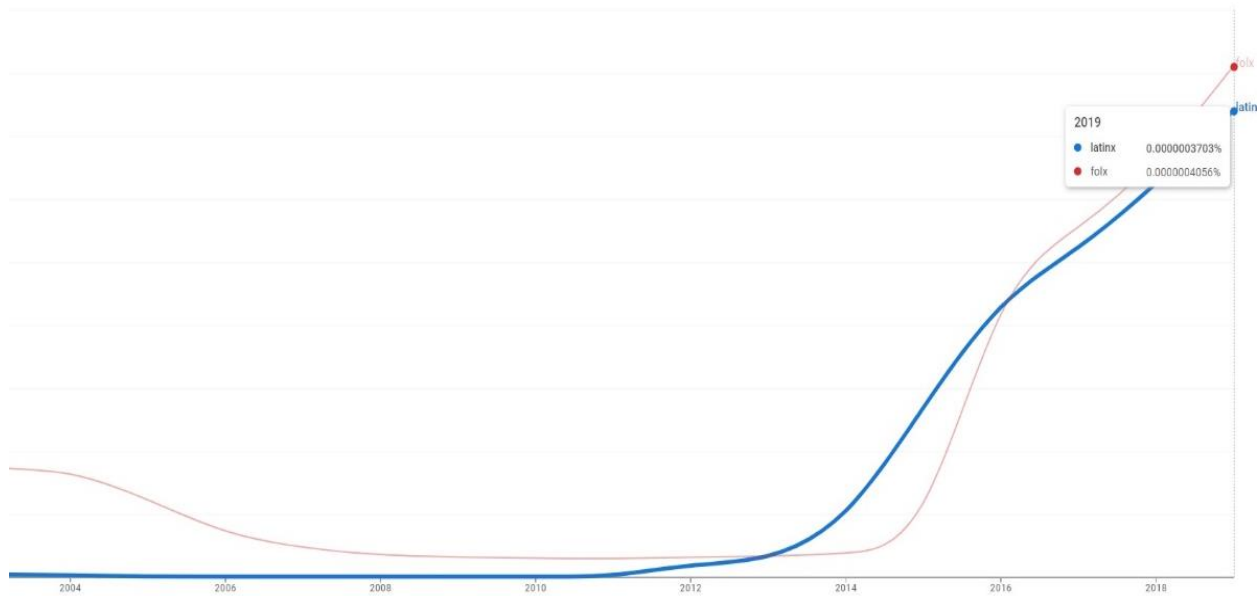

Прийняття гендерно-інклюзивних термінів у політичному дискурсі відображають зростаюче визнання необхідності сприяти інклюзивності, переосмислити бінарне розуміння гендеру в англійській мові з метою забезпечити рівне ставлення для представників різних гендерів, а також небінарних особистостей. Як зазначає Дж. Лакофф, демократичне в першу чергу формується завдяки емпатії, яка передається через мову. Слова, які ми використовуємо, і культурні значення, закладені в цих словах і мові, формують розуміння світу мовців [Lakoff 2009]. Отже, використання гендерно-інклюзивної мови сприяє більш інклюзивному та шанобливому ставленню одне до одного, показуючи більш поважливе ставлення до кожного мовця.

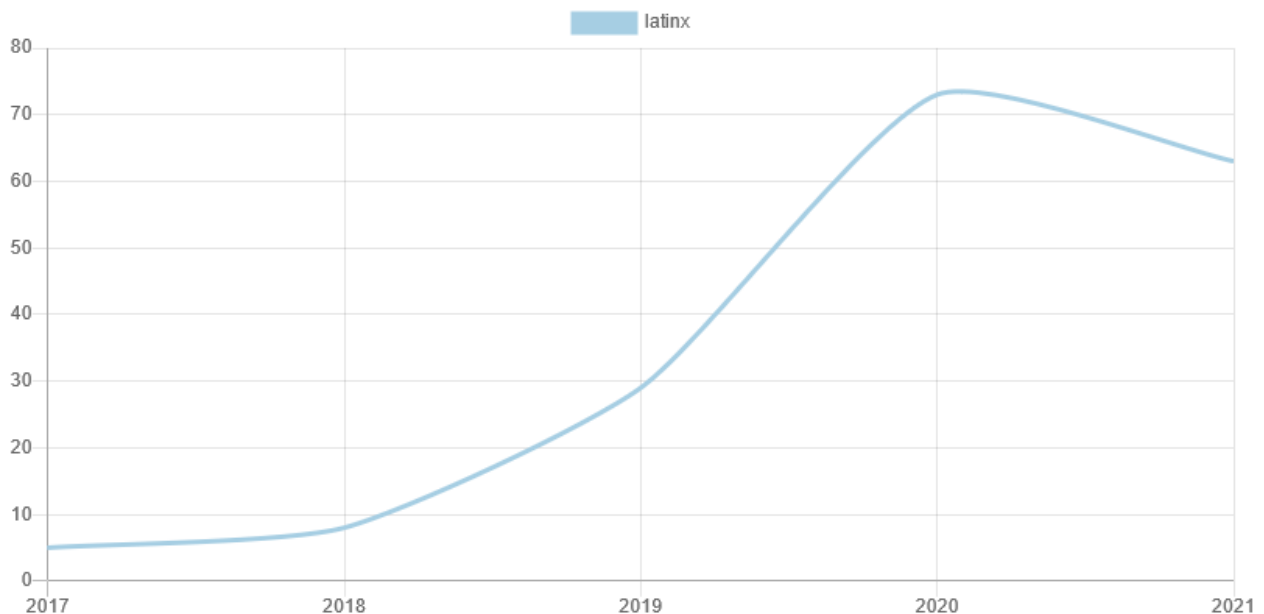
Водночас зі змінами у політичному дискурсі, перехід до більш інклюзивної мови можна також простежити й у публічному дискурсі. Окремої уваги заслуговує випуск інклюзивних мовних рекомендацій Американською психологічною асоціацією (APA) щодо використання інклюзивних слів, які стосуються представників різних рас та етносів. До 2020 року, APA рекомендувала використовувати два слова для опису представників латиноамериканської спільноти: *Latino* для позначення представників чоловічої статі, або індивідів, які відносять себе до чоловічої статі, й *Latina* для позначення представниць жіночої статі, або особистостей, що відносять себе до них. В останньому виданні, APA представило третє слово для позначення представників латиноамериканської спільноти, які відносять себе до небінарних особистостей, а саме *Latinx*. У терміні *Latinx*, який є неологізмом, «х» служить лінгвістичним модифікатором або символом, який замінює традиційні гендерні закінчення для слів з основою *Latin-* (*Latin-o* для чоловіків або *Latin-a* для жінок). Модифікатор використовується для створення гендерно-нейтральної або небінарної форми терміна, розширюючи його зміст до включення також небінарних особистостей. Окрім слів для позначення расово-етнічних характеристик індивіда, модифікатор «х», за рекомендаціями APA, може використовуватися для слів, що «описують представників будь-якої статі» [Inclusive Language Guidelines 2022], наприклад, рекомендується застосовувати слово *folx* замість або як синонім до слова *folks*.

Рекомендації щодо використання гендерно-інклюзивної мови такими асоціаціями, як APA, можуть бути пов'язані із такими соціально-політичними явищами, як рух за рівні права для представників ЛГБТК+ спільноти й небінарних особистостей, а також зі змінами, що відбуваються у політичній

комунікації. Якщо подивитися на аналіз Google Ngram, то можна останнім часом побачити стрімке зростання у використанні таких слів, як *folx* та *Latinx*.

Аналогічну тенденцію можна спостерігати і при аналізі мовного корпусу Congressional Regional Corpus. Але, на відміну від мовного корпусу Google Ngram, перші випадки використання терміна *Latinx* датуються 2017 роком.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Враховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що зміни у політичній мові пов'язані з процесами, які відбуваються у соціальній сфері. Соціальні рухи, дії або події, що відображають позицію певної частини населення, слугують каталізатором даних змін. Мова, будучи соціальною системою міжособистісної комунікації, постійно розвивається під впливом різних суспільно-культурних, політичних та історичних факторів. Нові соціальні ідеї, розуміння, події, факти знаходять відбиток у мовній номінації, що призводить до появи нових слів, термінів, висловлень, зсувів у значенні лексем, тоді як традиційно усталені слова чи вирази можуть ставати менш вживаними та, як наслідок, застарівати, переходячи до розряду історизмів.

Проведений аналіз дозволив зробити висновок про зміни в політичному дискурсі США, зокрема в його гендерній концептуалізації, яка полягає у впровадженні до узусу нових лексем-новотворів, котрі відображають нове трієчне розуміння гендеру. Метою таких мовних новацій є формування толерантного ставлення до небінарних особистостей. Зважаючи на стрімкий розвиток політичної сфери з гендерних питань, ця проблема потребує подальшого вивчення. Вважаємо корпусний підхід перспективним у царині дослідження змін гендерної складової в американському політичному дискурсі.

Література:

1. Голубовська, І. О. «Дискурсивні практики сучасних масмедіа як конструктори світу пост-правди.» *Одеські діалоги культур: творчість, людина, мова» & Риторика медійного дискурсу: Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції та Круглого столу* (2021).
2. Пода, О. «Гендерні маркери в заголовках публікацій журналу «Радянська жінка» (друга половина 1940-х – 1980-ті рр.)» *Збірник праць Науково-дослідного центру періодики*. Вип. 2 (2010): 449-466.
3. Butler, Judith. *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. Routledge, 2011.
4. Connell, Robert W. «Masculinities and globalization.» *Men and masculinities* 1, no. 1 (1998): 3-23.
5. *Guide: Gender-Inclusive Communication* (2018), https://www.unodc.org/documents/Gender/gender_sensitive_language/Gender-sensitiveCommsGuide-English-final.pdf.
6. *Inclusive Language Guidelines* (2022). <https://www.apa.org/about/apa/equity-diversity-inclusion/language-guidelines>.
7. Lakoff, George. *The political mind: why you can't understand 21st-century politics with an 18th-century brain* (Penguin, 2008).

8. Tannen, Deborah. *You just don't understand: Women and men in conversation* (London: Virago, 1991).

Джерела ілюстративного матеріалу:

9. *BYU Law & Corpus Linguistics* (2021), https://lnc111.lawcorpus.byu.edu/crec/ngrams;q=Spokesperson%2520%3Bspokesman;filter=%7B%22year%22:%7B%22_gte%22:%22015%22,%22_lte%22:%222021%22%7D%7D;limit=10;sort=match;field=match%3Bfr frequencies;smoothingFactor=0;metadataField=year.
10. *Google Books Ngram Viewer* (2019), https://books.google.com/ngrams/graph?content=latinx%2C+folx&year_start=2000&year_end=2019&corpus=en-2019&smoothing=3.

References:

- Holubovska, Iryna. «Discursive practices of modern mass media as constructors of the post-truth world.» *Materials of the 1st All-Ukrainian Scientific and Practical Conference and Round Table «Odessa dialogues of cultures: creativity, personality, and language» & «Rhetoric of the media discourse»* (2021).
- Poda, Olena. «Gender markers in the titles of publications of the magazine “Soviet Woman” (second half of the 1940s–1960s).» *Collection of works of the Scientific Research Center of Periodicals 2* (2010): 449-466.
- Butler, Judith. *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. Routledge, 2011.
- Connell, Robert W. «Masculinities and globalization.» *Men and masculinities* 1, no. 1 (1998): 3-23.
- Guide: Gender-Inclusive Communication* (2018), https://www.unodc.org/documents/Gender/gender_sensitive_language/Gender-sensitiveCommsGuide-English-final.pdf.
- Inclusive Language Guidelines* (2022). <https://www.apa.org/about/apa/equity-diversity-inclusion/language-guidelines>.
- Lakoff, George. *The political mind: why you can't understand 21st-century politics with an 18th-century brain* (Penguin, 2008).
- Tannen, Deborah. *You just don't understand: Women and men in conversation* (London: Virago, 1991).

Sources of illustrative material:

9. *BYU Law & Corpus Linguistics* (2021), https://lnc111.lawcorpus.byu.edu/crec/ngrams;q=Spokesperson%2520%3Bspokesman;filter=%7B%22year%22:%7B%22_gte%22:%22015%22,%22_lte%22:%222021%22%7D%7D;limit=10;sort=match;field=match%3Bfr frequencies;smoothingFactor=0;metadataField=year.
10. *Google Books Ngram Viewer* (2019), https://books.google.com/ngrams/graph?content=latinx%2C+folx&year_start=2000&year_end=2019&corpus=en-2019&smoothing=3.